

7 mei 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.L.J. Bomers, advocaat te Nijmegen

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven pastoor van de parochie [naam] te [plaats].

1. De procedure

1.1 Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 juni 2014.

1.2 Op 14 augustus 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. drs. [naam], hoofd Bureau Officialaat Aartsbisdom Utrecht.

1.3 Op 12 februari 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn vertrouwenspersoon de heer [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Klager werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.L.J. Bomers. Namens het Aartsbisdom is verschenen Mgr. mr. drs. [naam], hulpbisschop van Utrecht.

1.4 Op 12 maart 2014 is ter griffie een e-mailbericht van mr. Bomers ontvangen.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin met negen kinderen, waarvan de vader joods en de moeder protestant was. De vader van klager verkocht frites en dranken op evenementen. Volgens klager werd hij thuis emotioneel verwaarloosd. De twee oudere broers waren al uit huis en klager bleef achter met zes zusjes. Klager was vernoemd naar een broer boven hem, die op jonge leeftijd was overleden. Hij denkt dat zijn ouders zich misschien daarom minder van hem aantrokken. Bovendien was vader alcoholist en kende het gezin grote financiële zorgen.

Klager woonde dichtbij de Rooms-Katholieke Kerk [naam] in [plaats]. Hij speelde veel op het kerkplein met de katholieke jongens, zoals de zonen van slager [naam] en met [naam], wiens ouders een ijzerwinkel hadden. De vader van klager was een goede klant van slager [naam], waardoor er weinig bezwaar was tegen de vriendschap tussen de jongens, die toch een verschillend geloof hadden.

2.2 Klager stelt dat hij in de periode van 1956 tot 1958 wekelijks door aangeklaagde seksueel is misbruikt. Klager was bijna tien jaar oud toen het misbruik begon.

Nieuwsgierig geworden naar de biecht die zijn katholieke vriendjes elke woensdagmiddag moesten afleggen, ging klager op onderzoek in de kerk en trof daar aangeklaagde. Aangeklaagde was pastoor in de kerk. Ter zitting heeft klager verklaard dat er geen enkel misverstand over bestaat dat aangeklaagde werkelijk de pastoor was van de kerk en niet een van de kapelaans. Hij weet zich goed te herinneren dat aangeklaagde door zijn vriendjes altijd "meneer pastoor" werd genoemd. Op de vraag van aangeklaagde antwoordde klager dat hij protestant was. Om in de hemel te komen zou het toch goed zou zijn om te komen biechten, aldus aangeklaagde. Klager moest al zijn zonden tegen aangeklaagde vertellen en aangeklaagde zou in overleg met de Heer een straf geven aan klager. Aangeklaagde voegde hier uitdrukkelijk aan toe dat klager de straf nooit mocht doorvertellen. Zoiets was immers een doodzonde en klager zou dood gaan en in de hel komen. Nadat klager had verteld wat hij zoal had misdaan, deed aangeklaagde de kerkdeur, dat wil zeggen de zijdeur bij de biechtstoel, op slot en gebod hij klager om zijn broek naar beneden te doen bij de biechtstoel. Aangeklaagde gaf klager als straf een paar klappen op zijn blote billen eerst met de hand en later met een stok met riempjes. Daarna moest klager zich omdraaien en pakte aangeklaagde het geslachtsdeel van klager. Klager werd daarna bevolen aangeklaagde te bevredigen door aangeklaagde af te trekken. Klager was vreselijk bang. Aangeklaagde zei nogmaals dat hij dit nooit aan iemand mocht vertellen en dat hij dinsdag daarop weer terug moest komen. Wanneer klager dit niet deed, zouden er vreselijke dingen gebeuren.

2.3 Hoewel klager doodsbang was, is hij toch op die dinsdag teruggegaan naar aangeklaagde. Deze nam hem mee naar een aanbouw aan de kerk. Klager herinnert zich nog de geur van de sigaren en de asbak die er stond. Aangeklaagde ontblootte zijn onderlijf en klager werd gedwongen aan het geslacht van aangeklaagde te trekken en vervolgens oraal te bevredigen. Soms moest ook klager zijn broek uit doen. Onder hernieuwde dreiging mocht klager na een half uur vetrekken.

Klager was zo bang om dood te gaan dat hij steeds weer op de dreiging van aangeklaagde inging en de handelingen lange tijd konden plaatsvinden. Aangeklaagde ging steeds verder. Hij duwde zijn geslachtsdeel tussen de billen van klager. Klager gilte het uit van de pijn, maar aangeklaagde ging gewoon door. Ter zitting heeft klager verklaard dat hij twintig à vijfentwintig keer op deze wijze is verkracht.

2.4 Op een middag was aangeklaagde vergezeld van een vrouw, van wie klager later begreep dat zij een zuster was. Klager werd gedwongen zich uit te kleden en werd gedwongen de zuster oraal te bevredigen, terwijl aangeklaagde toekeek. Toen klager wilde weigeren werd hij door aangeklaagde geslagen met een riem met een gesp. Klager kan nog de littekens, die hierdoor zijn veroorzaakt, laten zien. Toen de zuster hierna wegging, moest klager blijven. Omdat hij niet meteen had gedaan wat hem was bevolen, maakte aangeklaagde voor staf zijn sigaar uit op het blote been van klager. Wanneer hij de volgende keer niet zou luisteren, zou aangeklaagde met een sigaar zijn ogen uitbranden.

Hierna is klager nog vele keren misbruikt door aangeklaagde in aanwezigheid van de zuster, die hij ook steeds moest bevredigen. Naar de schatting van klager heeft het seksueel misbruik een derde van het aantal keren in aanwezigheid van de zuster plaatsgevonden.

Ter zitting heeft de raadvrouw van klager verklaard dat met de congregatie waartoe deze zuster heeft behoord een schikking is getroffen en dat klager hiermee een zwijgplicht is opgelegd over het gebeuren met de zuster.

Klager stelt dat hij in totaal drieëntwintig maanden wekelijks door aangeklaagde is misbruikt.

2.5 Klager heeft op een gegeven moment alles aan zijn moeder verteld. Hij werd niet geloofd. Daarna is klager naar een functionaris van de politie gegaan, de heer [naam] in de [naam]straat in [plaats]. Ook deze geloofde klager niet en deed niets met de melding. Klager voelde zich diep ongelukkig en raakte in een isolement. Op school ging het steeds slechter. Hij bleef zelfs twee keer zitten, zowel in de derde als in de vierde klas.

Klager hoorde van een vriend, [naam], dat hij ook door aangeklaagde en de pinguïnvrouw, zoals de zuster door de jongens werd betiteld, werd gedwongen rare dingen bij hen te doen. Samen hebben [naam] en klager een plan gesmeed om aangeklaagde te vermoorden. Zij troffen aangeklaagde echter niet aan. De jongens zijn daarna weggelopen van huis naar [plaats]. Enkele dagen later werd klager met zijn vriend weer teruggebracht naar [plaats] en is hij gestraft door zijn vader. In zijn herinnering is klager eenentwintig keer van huis weggelopen. Hij wilde niet in [plaats] blijven uit angst voor aangeklaagde. Nadat klager eens met een kermiswagen was meegereisd en drie weken later in [plaats] werd opgepakt, kwam hij in de jeugdgevangenis terecht en later in een jongenstehuis in [plaats]. Daar heeft klager gesmeekt niet weer terug te moeten gaan naar [plaats]. Er heeft een gesprek plaatsgevonden met de ouders van klager en de kinderrechter en klager heeft een andere verblijfplaats gekregen. Er volgde een relatief rustige periode met verschillende banen in een [bedrijf] en in [bedrijven]. Klager kon echter geen rust vinden en ging geestelijk steeds verder achteruit. Op advies van zijn huisarts is klager opgenomen in een inrichting in [plaats], waar hij zes maanden verbleef.

Het leven van klager wordt gekenmerkt door mislukte huwelijken en verschillende zelfmoordpogingen. Klager heeft geen enkel vertrouwen in de mensen. Hij heeft geen sociaal leven. Zijn kinderen uit zijn laatste huwelijk zijn nog het enige doel in het leven, maar deze kinderen ziet klager weinig door het wederom mislukken van dit huwelijk.

2.6 Klager heeft nooit aan derden verteld over wat hem is overkomen. Hij heeft dit alleen op twaalfjarige leeftijd aan zijn moeder en de heer [naam] verteld. Beiden geloofden hem niet. Evenmin aan hulpverleners heeft klager zijn werkelijke verhaal gedaan. Klager vernam in 2010 dat de Commissie Deetman onderzoek deed naar seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk en na een lange aarzeling heeft hij besloten een klacht in te dienen. Klager verzoekt de Klachtencommissie om het Aartsbisdom te adviseren om schriftelijk te erkennen dat het seksueel misbruik in omvang en frequentie heeft plaatsgevonden zoals klager heeft omschreven en om schriftelijk hiervoor verontschuldigen aan te bieden.

2.7 Na de zitting, op 12 maart 2015, heeft de juridisch adviseur van klager een verklaring gestuurd van [naam], pastoraal werker in de [parochie] in [regio]. Mr. Drs. [naam] heeft namens het Aartsbisdom Utrecht te kennen gegeven geen bezwaar te hebben tegen het bij de stukken voegen van deze verklaring. [Naam] heeft op 6 maart 2015 verklaard dat hij vanaf juni 2011 contact heeft met klager en dat klager hem volledig op de hoogte heeft gesteld van het seksueel misbruik door aangeklaagde en een zuster. Uit de aantekeningen die [naam] door de jaren heen heeft gemaakt over de aard en de omvang van het misbruik, blijkt volgens [naam] een consistent verhaal, dat nergens wordt aangedikt.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

3.1 Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mr. drs. [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat aangeklaagde op [datum] tot priester van het Aartsbisdom Utrecht is gewijd en op [datum] is benoemd tot pastoor van de [parochie] te [plaats]. Nu de door klager omschreven gebeurtenissen zesenvijftig jaar geleden hebben plaatsgevonden, is het niet eenvoudig hieromtrent nader informatie te vergaren. Mr. drs. [naam] heeft klager gevraagd of het mogelijk is zijn klacht door middel van verklaringen van derden verder te onderbouwen.

3.2 Ter zitting heeft Mgr. mr. drs. [naam] een notitie overgelegd waaruit blijkt dat een zekere kapelaan [naam] aangeklaagde nog twee jaar als pastoor in [plaats] heeft meegemaakt.[Naam] heeft nooit iets gehoord dan wel ontdekt wat op ontuchtige handelingen van aangeklaagde wijst.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Vervolgens dient de vraag te worden beantwoord of het gestelde seksueel misbruik voldoende aannemelijk is geworden. Daartoe heeft de Klachtencommissie het volgende overwogen.

De eigen verklaring van klager heeft op de Klachtencommissie een betrouwbare indruk gemaakt. Het verhaal van klager was daarbij authentiek en consistent.

Naast zijn eigen verklaring zijn geen stukken overgelegd of zijn ter zitting feiten aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen. Er is geen verklaring van een psycholoog of psychiater, met wie klager in de loop der tijd contact heeft gehad, omdat klager hen nooit iets over het misbruik heeft verteld. De enige vriend, [naam], die van het seksueel misbruik op de hoogte was en zelf ook slachtoffer, leeft niet meer. Het is de juridisch adviseur van klager naar haar zeggen evenmin gelukt om via een oproep bij de slachtofferhulpgroep Klokk steunbewijs te verkrijgen.

[Naam] verklaart vanaf 2011 het relaas van klager te hebben vernomen over het seksueel misbruik door aangeklaagde. De Klachtencommissie constateert dat het door [naam] verklaarde overeenkomt met hetgeen klager in zijn klacht heeft gesteld. De enige bron van [naam] is klager die hem in een betrekkelijk recent verleden heeft verteld over het seksueel misbruik. Daarom valt die verklaring zózeer samen met het relaas van klager, dat aan die verklaring onvoldoende zelfstandige en objectiverende betekenis toekomt. Bijgevolg draagt die verklaring van [naam]onvoldoende aan steunbewijs bij.

Ook overigens zijn geen feiten of omstandigheden gebleken, die de klacht ondersteunen.

4.4 Gelet op het bovenstaande heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld ten aanzien van aangeklaagde onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de Klachtencommissie niet kan adviseren de klacht gegrond te verklaren. Indien in de toekomst alsnog gegevens bekend worden die de klacht tegen deze aangeklaagde ondersteunen, dan bestaat voor hem de mogelijkheid om ten aanzien van deze aangeklaagde herziening van de uitspraak te verzoeken.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Aartsbisschop van Utrecht de klacht niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 7 mei 2015 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en drs. L. Erftemeijer, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.